

3.10.2022

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

Mahsa Aminin kuolemasta ja naisten oikeuksia puolustaviin mielenosoittajiin kohdistetuista tukahduttamistoimista Iranissa
(2022/2849(RSP))

Ernest Urtasun, Bronis Ropé, Kira Marie Peter-Hansen, Anna Cavazzini, Hannah Neumann, Jordi Solé, Francisco Guerreiro, Alice Kuhnke, Pär Holmgren, Jakob G. Dalunde, Tineke Strik, Mounir Satouri, Ignazio Corrao, Rosa D'Amato, Saskia Bricmont, Tilly Metz, Yannick Jadot, Sylwia Spurek
Verts/ALE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma Mahsa Aminin kuolemasta ja naisten oikeuksia puolustaviin mielenosoittajiin kohdistetuista tukahduttamistoimista Iranissa (2022/2849(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Iranista,
 - ottaa huomioon korkean edustajan Euroopan unionin puolesta 25. syyskuuta 2022 antaman julkilausuman ja Euroopan ulkosuhdehallinnon tiedottajan 19. syyskuuta 2022 antaman julkilausuman Mahsa Aminin kuolemasta,
 - ottaa huomioon 8. joulukuuta 2008 annetut EU:n suuntaviivat naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ja kaikkien naisiin ja tyttöihin kohdistuvien syrjintämuotojen torjunnasta,
 - ottaa huomioon mielipiteenvapauden Saharov-palkinnon myöntämisen iranilaisille Nasrin Sotoudehille ja Jafar Panahille vuonna 2012,
 - ottaa huomioon Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilannetta käsittelevän YK:n erityisraportoin 22. syyskuuta 2022 antaman julkilausuman, jossa vaaditaan Mahsa Aminin kuolemasta vastuussa olevien saattamista vastuuseen ja kehoitetaan lopettamaan naisiin kohdistuva väkivalta,
 - ottaa huomioon kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
 - ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Iranin ”siveyspoliisi” pidätti Teheranissa 13. syyskuuta 2022 iranilaisen kurdinaisen Jina Mahsa Aminin; ottaa huomioon, että silminnäkijöiden mukaan ”siveyspoliisi” työnsi Jina Mahsa Aminin poliisiautoon ja pahoinpiteli hänet, kun häntä oli siirtämässä Vozaran pidätyskeskukseen Teheranissa; ottaa huomioon, että joitakin tunteja pidätyksen jälkeen Jina Mahsa Amini vajosi koomaan ja hänet siirrettiin Vozaran pidätyskeskuksesta Teheranissa sijaitsevaan Kasran sairaalaan, jossa hän kuoli 16. syyskuuta 2022;
- B. toteaa, että Iranin presidentin Ebrahim Raisin ja lukuisten viranhaltijoiden lupauksista huolimatta viranomaiset eivät ole toistaiseksi käynnistäneet riippumattomassa elimessä läpinäkyvää tutkintaa Jina Mahsa Aminin kuolemaan johtaneista tapahtumista; huomauttaa, että Iranin viranomaiset ovat toistuvasti kiistäneet olevansa vastuussa Jina Mahsa Aminin kuolemasta, kätkenneet tärkeää todistusaineistoa ja uhkailleet hänen omaisiaan ja muita virallisen selityksen kyseenalaistaneita ja oikeutta vaatineita henkilöitä; toteaa, että viranomaiset ovat myös kieltäytyneet antamasta Jina Mahsa Aminin omaisille hänen kattavaa potilaskertomustaan ja ruumiinavauspöytäkirjaansa;

- C. ottaa huomioon, että Jina Mahsa Aminin kuoleman jälkeen hänen kotikaupungissaan Saqqezissa Kurdistanin maakunnassa puhkesi mielenosoituksia, jotka ovat levinneet eri puolille maata lähes jokaiseen Iranin 31 maakunnasta; toteaa, että mielenosoitusten alullepanijoina ovat olleet naiset, jotka vaativat saattamaan Jina Mahsa Aminin kuolemasta vastuussa olevat henkilöt vastuuseen sekä lopettamaan naisiin Iranissa kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän, joka ilmenee erityisesti huivipakkona; toteaa, että naisten mielenosoitukset ovat saaneet vastakaikua miehiltä ja panneet alulle yleisiranilaisen uudistus- ja protestiliikkeen, jonka tavoitteena on saada aikaan muutos nykytilanteeseen ja Iranin viranomaisten sortopolitiikkaan;
- D. ottaa huomioon, että Iranin turvallisuusjoukot, joihin Amnesty Internationalin mukaan kuuluu vallankumouskaartin agentteja, puolisolitaallisten Basij-joukkojen jäseniä ja siviilipukuisia vartijoita, ovat hajottaneet mielenosoituksia kovin ottein eri puolilla maata eriävien näkemysten tukahduttamiseksi; toteaa, että Iranin turvallisuusjoukot ovat laittomasti ja tarkoituksellisesti ampuneet mielenosoittajia kohti kovilla panoksilla ja laittomilla lintuhauleilla sekä muilla metallikuulilla ja yrittäneet saada mielenosoittajia hajaantumaan kyynelkaasulla, vesitykein ja pamputtamalla; ottaa huomioon, että ihmisoikeusryhmien mukaan ainakin 76 mielenosoittajaa ja sivullista on saanut surmansa, mutta todellisuudessa kuolonuhreja saattaa olla paljon enemmän; toteaa, että loukkaantuneita on satoja; toteaa, että Iranin turvallisuusagentit ovat pidättäneet satoja mielenosoittajia, aktivisteja ja toimittajia, heidän joukossaan toimittaja Niloofar Hamedin, joka uutisoi ensimmäisenä Jina Mahsa Aminin pidätyksestä ja joutumisesta sairaalaan;
- E. ottaa huomioon, että Iranin viranomaiset ovat 16. syyskuuta 2022 alkaen sulkeneet mobiiliyhteydet, rajoittaneet internetpalveluja ja häirinneet sosiaalisen median alustojen toimintaa vastauksena katumielenosoituksiin, jotka käynnisti Jina Mahsa Aminin kuolema tutkintavankeudessa Saqqezissa Kurdistanin maakunnassa; huomauttaa, että tekstiviestejä, joihin sisältyvät farsin kielellä sanat ”Mahsa Amini”, on tietojen mukaan estetty;
- F. ottaa huomioon, että Iran on merkittävä internetsulkujen toteuttaja Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella ja sillä on takanaan pitkä historia internetyhteyksien sulkemisessa levottomina aikoina eriävien mielipiteiden vaijennamiseksi ja mielenosoitusten tukahduttamiseksi; toteaa, että vuonna 2021 Iranin viranomaiset olivat taustalla viidessä yhteensä 23:sta alueella dokumentoidusta internetsulusta;
- G. ottaa huomioon, että naisia, jotka nähdään yleisillä paikoilla ilman pään peittävää huivia, voidaan Iranin islamilaisen rikoslain mukaan rangaista vankeustuomiolla, raipaniskuilla tai sakolla; huomauttaa, että lakia sovelletaan niinkin nuoriin kuin yhdeksänvuotiaisiin tyttöihin; toteaa, että siveyspoliisi pysäyttää naisia ja tyttöjä kadulla tavan takaa Iranissa ja solvaa ja uhkailee heitä;
- H. ottaa huomioon, että Jina Mahsa Aminin mielivaltaisen pidätys ja kuolema tutkintavankeudessa on osa laajempaa ilmiötä, jossa poliisin, puolisolitaallisten joukkojen ja oman käden oikeudella toimivien henkilöiden naisiin ja tyttöihin kohdistama häirintä ja väkivalta ovat vain kiihtyneet Iranissa Ebrahim Raisin hallituksen noustua valtaan elokuussa 2021;

- I. toteaa, että viime vuosina on pidätetty, tuomittu ja vangittu monia naispuolisia ihmisoikeuksien puolustajia, jotka ovat pitkään työskennelleet rauhanomaisesti naisten ihmisoikeuksien edistämiseksi;
- J. ottaa huomioon, että Jina Mahsa Aminin tappaminen on kuvaava esimerkki Iranissa meneillään olevasta ihmisoikeuskriisistä, johon on syynä Iranin hallituksen ja turvallisuuskoneiston järjestelmällinen rankaisemattomuus, joka on mahdollistanut laajalle levinneen kidutuksen sekä laittomat teloitukset ja muut laittomat tapot;
- K. ottaa huomioon, että 25. syyskuuta 2022 antamassaan julkilausumassa komission varapuheenjohtaja / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Josep Borrell tuomitsi Jina Mahsa Aminin tappamisen ja Iranin turvallisuusjoukkojen liiallisen voimankäytön ja ilmoitti, että EU pohtii ulkoasiainneuvoston seuraavan istunnon edellä kaikkia käytettävissään olevia vaihtoehtoja reagoida Jina Mahsa Aminin kuoleman aiheuttamiseen ja tapaan, jolla Iranin turvallisuusjoukot ovat vastanneet hänen kuolemansa johdosta puhjenneisiin mielenosoituksiin;
- L. toteaa, että EU on toteuttanut ihmisoikeusloukkausten vuoksi rajoittavia toimenpiteitä, joihin kuuluvat vakavista ihmisoikeusloukkauksista vastuussa oleville henkilöille ja yhteisöille määrätty omaisuuden jäädyttäminen ja viisumikielto sekä kielto viedä Iraniin laitteita, joita voidaan käyttää kansallisissa tukahduttamistoimissa, ja televiestinnän seurantalaitteita; toteaa, että nämä toimenpiteet ovat edelleen voimassa ja niitä päivitetään säännöllisesti; huomauttaa, että viimeisimmässä, 11. huhtikuuta 2022 tehdyssä päivityksessä näiden toimenpiteiden voimassaoloa jatkettiin 13. huhtikuuta 2023 saakka;
1. tuomitsee mitä jyrkimmin Jina Mahsa Zhina Aminin väkivaltaisen pidätyksen, pahoinpitelyn ja kaltoinkohtelun, joihin Iranin ”siveyspoliisi” syyllistyi, koska tämä ei väitetyksi noudattanut naisten pukeutumista koskevia Iranin tiukkoja sääntöjä vaan käytti ”hijabia epäsovivalta tavalla”, ja jotka johtivat hänen kuolemaansa;
 2. tuomitsee sen, että presidentti Raisin ja hallituksen viranhaltijoiden lupauksista huolimatta Iranin viranomaiset eivät ole toistaiseksi tutkineet asianmukaisesti Jina Mahsa Aminin kuolemaan tutkintavankeudessa johtaneita tapahtumia vaan ovat sen sijaan toistuvasti kiistäneet olevansa vastuussa hänen tappamisestaan, kätkenneet tärkeää todistusaineistoa ja uhkailleet hänen omaisiaan; kehottaa Iranin viranomaisia käynnistämään riippumattoman, puolueettoman ja tehokkaan tutkinnan Jina Mahsa Aminin kuolemaan johtaneista tapahtumista ja saattamaan hänen kuolemastaan vastuussa olevat vastuuseen teoistaan oikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä;
 3. ilmaisee täyden solidaarisuutensa Iranin naisille ja eri puolilla maata syntyneelle rauhanomaiselle protestiliikkeelle, joka on korottanut äänensä vastustaakseen naisten ja kaikkien toisinajattelijoiden järjestelmällistä sortoa sekä hallitusta, joka yrittää julmasti tukahduttaa poliittista vastarintaa ja joka syrjii kurdeja sekä muita etnisiä ryhmiä ja uskonnollisia vähemmistöjä; pitää protesteja osoituksena Iranin kansan syvästä tyytymättömyydestä läpeensä turmeltunutta hallitusta ja väkivaltaista, teokraattista ja salamyhkäistä valtiota kohtaan;
 4. tuomitsee jyrkästi Iranin poliisin ja turvallisuusjoukkojen pidäkkeettömän ja kohtuuttoman voimankäytön mielenosoittajia vastaan ja toteaa, että sen takia kymmeniä

ihmisiä on kuollut ja satoja loukkaantunut; on kauhistunut Hadis Najafin tappamisesta ja huomauttaa, että turvallisuusjoukot ampuivat kuudesti tätä 20-vuotiasta naista Karajin kaupungissa pidetyssä mielenosoituksessa;

5. vetoaa Iranin hallitukseen, jotta se lopettaisi välittömästi mielenosoitusten väkivaltaisen tukahduttamisen ja käynnistäisi riippumattoman tutkinnan mielenosoittajien tappamisesta; toteaa jälleen, että oikeus rauhanomaiseen kokoontumiseen on kirjattu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 21 artiklaan ja että Iran on sopimuksen osapuoli;
6. vaatii Iranin viranomaisia vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki ne, jotka on vangittu yksinomaan siksi, että he ovat käyttäneet rauhanomaisesti oikeuttaan sananvapauteen, yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen mielenosoitusten yhteydessä, ja vaatii luopumaan kaikista syytteistä heitä vastaan; kehottaa Iranin viranomaisia vapauttamaan välittömästi rauhanomaisiin mielenosoituksiin osallistuneet yhdeksän EU:n kansalaista, joista yksi on Alessia Piperno; on erittäin huolissaan siitä, että yli 20 toimittajaa on pidätetty, muiden muassa toimittaja Niloofar Hamedi, joka uutisoi ensimmäisenä Jina Mahsa Aminin pidätyksestä ja joutumisesta sairaalaan, ja kehottaa Iranin viranomaisia vapauttamaan heidät viipymättä;
7. tuomitsee Iranin viranomaisten määräämät internetin käyttökatkokset ja internetsulut ja kehottaa Iranin hallitusta välittömästi palauttamaan täysimääräiset internet- ja viestintäyhteydet koko maassa ja lopettamaan kaikenlaiset toimet, joilla häiritään, estetään tai rajoitetaan iranilaisten mahdollisuuksia viestiä ja saada tietoa vapaasti ja turvallisesti; korostaa, että internetyhteyksien rajoittaminen ja viestipalvelujen häiritseminen loukkaa ja haittaa vakavasti ihmisten oikeutta sanan- ja kokoontumisvapauteen, sellaisena kuin se on vahvistettu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa, jonka osapuoli Iran on;
8. tuomitsee järjestelmällisen syrjinnän, jota Iranin hallitus harjoittaa naisia kohtaan heidän vapauksiaan, elämäänsä ja toimeentuloaan vakavasti rajoittavilla laeilla ja asetuksilla; on erityisen huolissaan ihmisarvoa alentavasta huivipakkolainsäädännöstä ja sen mielivaltaisesta valvonnasta, jonka kautta valtiolliset ja ei-valtiolliset toimijat voivat häiritä naisia ja käydä heidän kimppuunsa julkisilla paikoilla; katsoo, että naisilla on oikeus itsenäisesti päättää, haluavatko he käyttää tai olla käyttämättä tietynlaisia vaatteita tai symboleja henkilökohtaisten mieltymysten, uskonnollisen vakaumuksen tai kulttuuristen tapojen perusteella tai mistä tahansa muusta syystä; katsoo, että perinteistä, kulttuurista tai uskonnollista pukeutumista koskevien sääntöjen määrääminen ja niiden noudattamisen väkivaltainen valvonta loukkaavat naisten oikeuksia sanan-, uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen sekä yksityisyyteen; kannustaa Iranin hallitusta hyödyntämään maanlaajuisten mielenosoitusten tarjoamaa tilaisuutta ja kumoamaan lait, joilla naisille ja tytöille määrätään huivipakko, ja lakkauttamaan ”siveyspoliisin”, joka valvoo näiden mielivaltaisten ja syrjivien lakien noudattamista;
9. muistuttaa, että valtakunnallisten kyselyjen mukaan iranilaisten enemmistö vastustaa naisten huivipakkoa koskevia lakeja;

10. kehottaa Iranin hallitusta vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki ihmisoikeuksien puolustajat, jotka on vangittu siksi, että he ovat rauhanomaisesti käyttäneet oikeuttaan sanan- ja vakaumuksenvapauteen; kehottaa Iranin ylintä tuomioistuinta kumoamaan hlbt-henkilöiden ihmisoikeuksien puolustajille Zahra Sedighi-Hamadanille ja Elham Choubdarille langetetut tuomiot sillä perusteella, että ne loukkaavat oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin; pyytää Iranin hallitusta lopettamaan kaikkien ihmisoikeuksien puolustajien maalittamisen Iranissa ja takaamaan kaikissa olosuhteissa, että he pystyvät harjoittamaan oikeutettua ihmisoikeustoimintaansa vailla pelkoa kostotoimista ja vapaina kaikista rajoituksista, myös oikeudellisesta häirinnästä; kehottaa Iranin hallitusta kohtelemaan vankeja kunnioittavasti, kuten heidän synnynnäinen ihmisarvonsa vaatii;
11. kehottaa Iranin viranomaisia esittämään pysyvän vierailukutsun YK:n ihmisoikeusneuvoston kaikkien erityismenettelyjen edustajille ja tekemään yhteistyötä ennakoivasti; kehottaa viranomaisia erityisesti varmistamaan, että Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilannetta käsittelevä YK:n erityisraportoija päästetään maahan;
12. pyytää EU:ta ja sen jäsenvaltioita hyödyntämään kaikkia yhteyksiä Iranin viranomaisiin ja vaatimaan mielenosoitusten väkivaltaisten tukahduttamistoimien välitöntä lopettamista ja kaikkien niiden henkilöiden vapauttamista ehdoitta, jotka on pidätetty heidän käyttäessään oikeuttaan sananvapauteen, yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen, vaatimaan riippumatonta tutkintaa Jina Mahsa Aminin ja kymmenien mielenosoittajien kuolemasta sekä internetiin ja viestintäkanaviin pääsyn palauttamista ja kannustamaan naisten huivipakon poistamiseen;
13. kehottaa ulkoasiainneuvostoa lisäämään Iranin viranomaisia, mukaan lukien kaikki ”siveyspoliisiin” yhteydessä olevat viranomaiset, joiden todetaan olevan osallisia Jina Mahsa Aminin kuolemaan ja mielenosoittajiin kohdistuneeseen väkivaltaan tai vastuussa niistä, EU:n luetteloon henkilöistä, joihin on kohdistettu rajoittavia toimenpiteitä Iranissa tapahtuneiden vakavien ihmisoikeusloukkausten johdosta;
14. kehottaa komissiota, tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tiukasti noudattaen, harkitsemaan sitä, että EU:hun sijoittautuneet viestintäpalvelujen tarjoajat voisivat tarjota Iranissa oleville ihmisille välineitä, kuten videokokousvälineitä, verkko-oppimisalustoja, verkkokarttoja ja pilvipalveluja, jotta voidaan varmistaa, että heillä on pääsy verkkotyökaluihin ja -alustoihin, joita he tarvitsevat käyttääkseen ihmisoikeuksiaan;
15. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita olemaan yhteydessä YK:hon kansainvälisen tutkinta- ja vastuuvollisuusmekanismin perustamiseksi YK:n ihmisoikeusneuvostoon, jotta voidaan puuttua tämänhetkiseen ihmisoikeuskriisiin ja rankaisemattomuuskriisiin Iranissa;
16. kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa ottamaan ihmisoikeuskysymykset edelleen esille kaikessa Iranin kanssa käytävässä keskustelussa, myös tulevissa EU:n ja Iranin välisissä korkean tason vuoropuheluissa, ja vahvistamaan uudestaan, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen on keskeinen osa EU:n ja Iranin suhteiden kehittämistä; kehottaa Iranin viranomaisia ja EU:ta jatkamaan epävirallisia keskusteluja ihmisoikeuksista ja pyrkimään samalla sellaisen virallisen ihmisoikeusvuoropuhelun käynnistämiseen, jolle

määrittämään selkeitä tavoitteita, erityisiä vertailuarvoja ja ihmisoikeusindikaattoreita edistyksen mittaamiseksi;

17. kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa, komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan suojeluaan ja tukeaan ihmisoikeuksien puolustajille Iranissa ja maanpaossa oleville, myös myöntämällä hätäavustuksia naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä – Globaali Eurooppa ja eurooppalaisesta demokratia-rahastosta sekä hätäviisumeja, ja puuttumaan erityisesti ihmisoikeuksia puolustavien naisten haavoittuvuuteen asianmukaisilla suojatoimenpiteillä, joilla suojellaan heitä heihin kohdistuvilta erityisiltä sukupuolittuneilta riskeiltä;
18. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden parlamenteille ja hallituksille, Islamilaiselle neuvon-antavalle kokoukselle, Iranin islamilaisen tasavallan hallitukselle sekä Iranin islamilaisen tasavallan korkeimman johtajan toimistolle.